

The Examination of the Relationship Between Marriage Attitudes and Attachment Styles in Individuals in Early Adulthood

Zeynep Zülal ÜNGER *

¹Institute of Social Sciences, İstanbul Ticaret University, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0009-0004-6128-6548

ABSTRACT

Attachment theory was developed by John Bowlby. According to this theory, the bond between infants and their primary caregiver affects the individual's emotional experiences and human relationships. Secure attachment between the infant and the caregiver is established when the caregiver understands and meets the infant's needs appropriately and timely during the infancy period. Infants with secure attachments have a positive self-image and a positive perception of the external world. In dismissive attachment, the infant forms a perception of a positive self and a negative external world. This situation also reflects on individuals' relationships in adulthood. A person's self-confidence, family life, and romantic relationships are directly proportional to attachment, leading to the idea that there is a relationship between individuals' attachment styles and marriage attitudes. This study aimed to determine whether there is a significant relationship between the marriage attitudes and attachment styles of individuals in early adulthood. The study consisted of 506 individuals aged between 18-35, both married and single. Of the participants, 428 were women, and 77 were men. Necessary analyses were conducted based on the findings obtained. The analyses revealed a positive correlation between secure attachment style and marriage attitude. As the level of education increased, the averages of secure attachment and marriage attitudes also increased. It was found that as income level increased, the level of secure attachment and marriage attitudes increased as well. There were no statistically significant differences in avoidant attachment, anxious-ambivalent attachment, and marriage attitudes between age groups and genders. In conclusion, it was found that secure attachment influences marriage attitudes and that demographic variables affect attachment styles and marriage attitudes.

Keywords: Early adulthood, attachment, marriage attitude, mate selection

Type: Research

Article History

Received: 17.07.2024

Accepted: 04.09.2024

Published: 28.09.2024

*Corresponding Author:

zeynepzulal.97@gmail.com

Erken Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Bağlanma Stilleri İle Evlilik Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Zeynep Zülal ÜNGER ^{1*}

¹Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0009-0004-6128-6548

ÖZET

Bağlanma kuramı John Bowlby tarafından geliştirilen bir kuramdır. Bu kurama göre bebeklerin birincil bakım vereniyle olan bağı kişinin duygusal yaşantısını, insan ilişkilerini etkilemektedir. Bebeğin bakım vereniyle güvenli bağ kurması bebeklik döneminde bakım verenin bebeğin ihtiyaçlarını anlaması, doğru şekilde ve zamanında karşılması ile oluşur. Güvenli bağlanan bebekler olumlu benlik, olumlu dış dünya algısı içerisindedir. Kayıtsız bağlanmada bebek olumlu benlik, olumsuz dış dünya şeklinde bir algı oluşturur. Bu durum bireylerin yetişkinlik dönemindeki ilişkilerine de yansımaktadır. Kişinin kendine duyduğu güven, aile yaşantısı, romantik ilişkileri bağlanma ile doğru orantılıdır ve bu bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumlarının da arasında bir ilişki olduğu fikrini doğrulamaktadır. Bu araştırma ile erken yetişkinlik dönemindeki bireylerin evlilik tutumları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı saptanmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma 18-35 yaş arası evli ve bekar olmak üzere toplam 506 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin 428'i kadın, 77'si erkektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda gerekli analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda güvenli bağlanma stili ile evlilik tutumu arasında pozitif yönlü bir korelasyon tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça güvenli bağlanma ve evlilik tutumu ortalamalarında artış görülmüştür. Gelir düzeyi arttıkça evlilik tutumunun ve güvenli bağlanma düzeyinin arttığı verisi elde edilmiştir. Yaş grupları ve cinsiyetler arasında kaçınan bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma ve evlilik tutumları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığını ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak evlilik tutumunda güvenli bağlanmanın tesiri olduğu, demografik değişkenlerin bağlanma stilleri ve evlilik tutumunu etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erken yetişkinlik, bağlanma, evlilik tutumu, eş seçimi

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim: 17.07.2024

Kabul: 04.09.2024

Yayınlanma: 28.09.2024

*Sorumlu Yazar:

zeynepzulal.97@gmail.com

GİRİŞ

Erken yetişkinlik dönemi, bireyin kimlik gelişiminin hızlandığı, geleceğe dair hedeflerini şekillendirdiği ve bağımsızlıklarını kazandıkları kritik bir dönem olarak öne çıkar. Bu dönemde toplum tarafından kişilerin evlenmeleri, ana baba olmaları, işe başlamaları beklenir. Hayata atılmanın ve yeni bir başlangıç yapmanın denk geldiği bu dönem bireyler için stresli de olabilmektedir. Erken yetişkinlik dönemindeki bireylerin evlilik algıları, bireysel deneyimlere, kültürel ve toplumsal faktörlere bağlı olarak büyük ölçüde değişiklik göstermektedir. Bu dönemdeki bireyler, genellikle kariyer ve kişisel gelişimlerine odaklanmaktadır. Kariyer hedeflerine ulaşma ve kişisel gelişimlerini tamamlama isteği, evliliği ertelemelerine neden olabilir (Arnett, 2000).

Evlilik ve eş seçimi, bireylerin hayatları boyunca aldıkları en önemli kararlardan biri olarak kabul edilmektedir. Evlilik gerçekleştirmeye hazır hissetmek ve kişilerin yaşadıkları ilişkiye atfettiği anlam ve evlilikten beklenenlerin şeffaf bir şekilde aktarılması önemlidir. Birlikte yaşamla, sürekli olarak örgütlenmiş olan, hedefe yönelik, ortaklaşa bir süreç başlatılmaktadır. Ailenin temelini oluşturulduğu evlilik müessesesi, iki kişinin evlenme kararı almasıyla başlamakta ve bu kararın sağlıklı bir karar olabilmesi, iki kişinin sağlıklı bir ilişki inşa etmiş olmasına bağlı olmaktadır (Şen, 2015).

Bireylerin toplumda kabul görmesi ve aile kurumuna girmesinin ilk adımı evlilik ve evlenmek için kendisine uygun eş seçmesi olarak görülmektedir. Evlilik müessesesi, toplumsal normlar, örf ve adetler, gelenek ve görenekler ile hayat felsefesinin şekillenmesi açısından kültürel bir sosyalleşme sürecidir ve bu süreç karşılıklı anlaşma ile yasal olarak kurulan aile birlikteliği ile var olur (Güllü, 2018, 43). Bireyin kendisine uygun partner seçimi, geçmişten günümüze insanların karşılaştığı en önemli ve karmaşık durumlardan biri olmuştur çünkü bu, kişilerin kimlerle birlikte ve nasıl bir yaşama sahip olacağına dair verdiği birincil karardır (Yıldırım, 2007, 16).

Bireyin eş seçiminde bağlanma stillerinin de etkisi olduğu düşünülmektedir. Toplumun temellerinin kurulduğu evlilik kurumunun beraberinde toplumun en küçük yapı taşı olan aile kurumunu oluşturduğu bilinmektedir. Evlilik ve aile kurmak ise temelinde eş seçimin barındırır. Tüm bunlara bakıldığında sağlıklı ve ayakta durabilen bir toplum ve aynı zamanda kültürel düzeyde zenginleşmek isteyen bir toplum için aile çok önemli bir faktördür (Bağ, 2019).

Tüm toplumlarda evlilik mefhumu önemli görülen bir mefhumdur. Evlilik müessesinin yüzlerce yıldır süregeldiği bilinmekte ve evliliğin kültürler arasında birçok değişiklik gösterdiği biliniyor olsa da gerçekleştirilen birçok çalışma ve tanımlama benzer yanlarının daha çok olduğunu işaret etmektedir. Evlilik kavramı, kültürler arasında içinde farklılıklar içerse de bütün topluluklarda geleneksel olarak yer edinmiş ve formel olarak kabul edilmiş tek birlikteliktir (Tarhan, 2017). Evlilik, bir aile oluşturmanın ve bir sonraki kuşağı yetiştirmenin en mühim temel aracıdır. Evlilik, iki kişinin birlikte hakkından geleceği bir

görevdir. Evlilik, karı-koca arasında sevgi ve samimiyetin olduğu, yaşananların paylaşılıp hedeflerin genişletildiği ikili ilişkidir (Geçtan, 1998).

Anne karnında başlayan ve günümüzde de bilinirliği artan bağlanma kavramının insanlar arası kurulan ilişkiyi etkilediği bilinmektedir (Waters vd., 2002). Bağlanma ve evlilik arasında da önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bağlanma stilleri, kişilerin romantik ilişkilerdeki bağlanma ve yakınlık ihtiyaçlarını nasıl karşıladığını ve ilişkilerdeki davranışlarını belirleyen önemli bir faktördür. Bireyin bağlanma stili ile ilişkiye olan bakış açısı, ilişkiden beklentileri ve varsa ilişkiye ait kaygıları arasında ilişki bulunduğu bilinmektedir ((Hazan - Shaver, 1987).

Bağlanma stili, bireylerin evlilik ilişkilerini derinden etkileyen önemli bir faktördür. Birçok araştırma, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin daha sağlıklı ve tatmin edici ilişkilere sahip olduklarını göstermiştir (Waters vd., 2000). Güvenli bağlanma stiline sahip olan insanlar, partnerlerine güvenebilme, empati kurabilme, duygusal destek sağlayabilme ve sağlıklı bir şekilde bağımsızlık ve yakınlık dengesi kurabilme becerilerine sahiptir. Bu nedenle, güvenli bağlanma stiline sahip eşler arasında daha sağlıklı bir ilişki dinamiği olabilir ve iletişim becerileri de bu açıdan daha sağlıklı olabilir. Bağlanma, kişinin kendisini başkalarına duygusal olarak bağlanmış hissetmesi ve bu bağlılık hissinin güvenli, destekleyici ve tatmin edici olup olmadığına bağlı olarak yaşamının pek çok alanını etkileyebilir. Bundan dolayı bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasında bir ilişki olup olmadığı, hangi bağlanma stillerine sahip bireylerin evliliğe karşı olan tutumlarının daha olumsuz olduğu gibi soruların incelenmesi önemli bir veri vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bağlanma teorisinin evlilik ilişkileri üzerindeki etkisi, bireylerin ilişkilerinde sergiledikleri davranışların anlaşılmasına ve ilişkilerin kalitesinin artırılmasına katkıda bulunabilir.

Bağlanma stilini anlamak, çiftlerin ilişkilerindeki dinamikleri daha iyi yönetmelerine ve daha sağlıklı, uyumlu ve tatmin edici evlilikler kurmalarına yardımcı olabilir. Yapılan bu çalışma hem aile danışmanları için bir bakış açısı sağlayabilir hem de alana dair önemli bir katkı sunabilir. Erken yetişkinlik dönemindeki bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumu arasındaki ilişkinin düzeyini amaçlayan bu araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri şu şekildedir:

Bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1. Erken yetişkinlik döneminde bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
2. Erken yetişkinlik döneminde bireylerin bağlanma stilleri evlilik tutumlarını yordamakta mıdır?
3. Demografik değişkenler bağlanma stilleri ve evlilik tutumunu nasıl etkilemektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma bilimsel yöntemler kullanarak verileri toplamak, toplanan verileri ölçmek ve analiz etmek suretiyle sayısal sonuçlar elde etmeyi amaçlayan bir araştırma türüdür. Var olan koşulları ve gerçekleri anlamak için sayısal verilerin tarafsız ve düzenli bir şekilde gözlemlenip ölçüldüğü ve ölçülen bu sonuçların tekrarlanabilir olduğu süreci içeren araştırmalardır (Burns - Grove, 1993). Araştırmada erken yetişkinlik dönemindeki bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arsındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin saptanmasına yönelik Karasar (2006) tarafından geliştirilen “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır. İlişkisel Tarama Modeli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlar. Bu model iki veya daha fazla olan değişkenin birbirleriyle olan ilişkisini inceleyerek bu değişkenler arasındaki korelasyonları, neden sonuç ilişkilerini ve bu ilişkilerin gücünü ortaya koyar.

Çalışma Grubu

Tablo 1. Araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgi tablosu

Demografik Özellikler		N	%
Yaş	18-24	194	38,3
	25-30	201	39,7
	31-35	111	21,9
Cinsiyet	Kadın	428	84,8
	Erkek	77	15,2
Medeni Durum	Bekar	219	43,4
	Evli	286	56,6
Eğitim Durumu	İlköğretim	38	7,5
	Lise	110	21,7
	Ön Lisans	76	15,2
	Lisans	191	37,5
	Lisansüstü	91	18,0
Gelir Düzeyi	Düşük	91	18,0
	Orta	341	67,5
	Yüksek	73	14,5
Toplam		505	100

Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılar olabilecek en yüksek düzeyde çeşitlilik ve ölçüt örneklem ile tayin edilmiştir. Yapılan bu araştırma Türkiye’de yaşayan 18-35 yaş arası olma şartını sağlayan 505 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu katılımcıların %38,3’ü 18-24 yaş

arası, 39,7'si i 25-30 yaş arası ve 21,9'u 31-35 yaş arasındadır. Katılımcıların %84,8'i kadın, 15,2'si erkek, %43,4'ü evli ve %56,6'sı ise bekar. Eğitim durumlarına bakıldığında ise katılımcıların %70,7'sinin yüksek öğretim mezunu olduğu ve gelir düzeyinin çoğunluğunun ise (%67,5) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Demografik bilgi formu

Katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri ile ilgili veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan bir formdur. Bu formda cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumu, medeni durumu ile alakalı sorular bulunmaktadır.

Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği

Erzen (2016) tarafından geliştirilen Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ile katılımcıların bağlanma stilleri belirlenmiştir. Ölçek 5'li Likert tipi ölçek olup (1: kesinlikle katılmıyorum ve 5: kesinlikle katılıyorum) üç farklı alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanmadır. Ölçeğin genel Cronbach Alpha değeri hesaplanamamış olup her bir alt boyut için ayrı ayrı belirlenmiştir: Kaçınan Stil için .80, Güvenli Bağlanma Stili için .69 ve Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili için ise .71. Yapılan geçerlik güvenirlik çalışması, açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan 18 maddenin üç boyut altında tutarlı bir şekilde gruplandığını göstermiştir. Ölçeğin madde toplam korelasyon değerleri .49 ile .75 arasında değişmektedir (Erzen, 2016).

Evlilik tutumu ölçeği

Evlilik Tutum Ölçeği ise Ölçeği Braaten ve Rosen (1998) tarafından geliştirilen, bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla. 23 maddeden oluşan 4'lü likert tipinde (1- kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-katılıyorum, 4-kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Öz Soysal, Uz Baş ve Aysan (2016) tarafından yapılmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .85 ve test tekrar test güvenirlik katsayısı ise .91 olarak bulunmuştur. Gerçekleştirilen analiz sonuçları doğrultusunda ölçeği evlilik tutumlarını ölçmeden kullanılabileceği ortaya konulmuştur. Demografik Bilgi Formu ile de katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, gelir durumu ile ilgili bilgi alınması amaçlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde veri toplama araçlarının Google formlara aktarılması yoluyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi, tüm anket verileri toplandıktan sonra SPSS 23 paket programı ile yapılmıştır. Nicel araştırmalarda parametrik testler bize güçlü sonuçlar vermektedir. Veriler normal dağılım gösterdiği analiz edildikten sonra parametrik testler yapılmıştır. Yapılan

parametrik testler t testi, ANOVA, korelasyon ve regresyon analizleridir. Yapılan testler aracılığıyla erken yetişkinlik dönemindeki bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumu arasındaki farklar tespit edilmiştir.

Etik Unsurlar

Yapılan bu araştırma Yüksek Öğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi dahilinde yürütülmüştür. İlgili yönerge çerçevesinde İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 08.06.2023 tarihli ve E-65836846-044-288937 sayılı etik kurul belgesi alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği ve evlilik tutum ölçeğinin betimsel analizi

Ölçek	Alt Boyutlar	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	S
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	Güvenli Bağlanma	505	1.00	5,00	3.6673	,935
	Kaçınan Bağlanma	505	1.00	4,71	2.0696	,691
	Kaygılı-Kararsız Bağlanma	505	1.00	5,00	2.5657	,954
Evlilik Tutum Ölçeği	-	505	1.00	3,91	2.3529	,394

Tablo 2 incelendiğinde, üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeğinin, güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma alt ölçeklerine ve evlilik tutum ölçeğine ait betimsel analiz sonuçları yer almaktadır. Buna göre, güvenli bağlanma stilinin ortalaması 3.6673 olup, bu değer güvenli bağlanma düzeyinin orta-üst seviyede olduğunu, kaçınan bağlanma stilinin ortalaması 2.0696 olup, kaçınan bağlanma düzeyinin düşük olduğunu, kaygılı-kararsız bağlanma stilinin ortalaması 2.5657 olup, kaygılı-kararsız bağlanma düzeyinin orta seviyede olduğunu göstermektedir. Evlilik tutum ölçeğinin ortalaması 2.3529 olup, genel evlilik tutumlarının orta seviyede olduğunu göstermektedir. Bu tablo, bağlanma stilleri ve evlilik tutumları hakkında genel bir fikir vermektedir. Güvenli bağlanma stilinin ortalama puanı nispeten yüksekken, kaçınan bağlanma stilinin ortalama puanı düşüktür. Kaygılı-kararsız bağlanma stili orta seviyede bir ortalama puana sahiptir. Evlilik tutumları da ortalama bir düzeyde bulunmuştur. Standart sapmaların düşük olması, puanların genel olarak ortalamaya yakın olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler, bireylerin bağlanma stilleri ve evlilik tutumları hakkında genel bir anlayış sağlar ve daha derinlemesine analizler için bir temel oluşturmaktadır.

Tablo 3. Evlilik tutum ölçeğinden alınan puanların eğitim durumu gruplarına göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	x	sd	F	p
Evlilik Tutum Ölçeği	İlköğretim	38	2,2231	,53909	2,772	0,02
	Lise	110	2,2842	,41660		
	Ön Lisans	76	2,4005	,41414		
	Lisans	190	2,3723	,35985		
	Lisansüstü	91	2,4009	,32679		

Evlilik tutumları ortalama puanları, eğitim düzeylerine göre farklılıklar göstermektedir. İlköğretim düzeyindeki katılımcılar en düşük ortalama puana (2.2231) sahipken, lisansüstü düzeydeki katılımcılar en yüksek ortalama puana (2.4009) sahiptir. Bu, eğitim düzeyi arttıkça evlilik tutumlarının daha olumlu hale geldiğini göstermektedir.

Tablo 4. Evlilik tutum ölçeğinden alınan puanların gelir düzeyi gruplarına göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	x	sd	F	p
Evlilik Tutum Ölçeği	Düşük	91	2,2551	,45836	3,732	,025
	Orta	341	2,3677	,38343		
	Yüksek	73	2,4056	,33904		

Düşük gelir grubundaki katılımcıların ortalama evlilik tutum puanı 2.2551 iken, orta gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanı 2.3677 ve yüksek gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanı 2.4056 olarak bulunmuştur. ANOVA analizi sonuçlarına göre, bu gruplar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F = 3.732$, $p = 0.025$). Bu bulgular, gelir düzeyine göre evlilik tutumlarının farklılaştığını ve yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin evlilik tutumlarının diğer gruplara kıyasla daha olumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Evlilik tutum ölçeğinden alınan puanların medeni durum gruplarına göre T testi sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	x	sd	t	F	p
Evlilik Tutum Ölçeği	Evli	206	2,3818	,41779	1,369	4,495	,034
	Bekar	299	2,3310	,37651	1,349		

Tablo 5'e bakıldığında evlilik tutum ölçeği puanları açısından evli ve bekar gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Evli olanların ortalama puanı (2.3818) bekar olanlardan (2.3310) biraz daha yüksek çıkmıştır. Araştırmalar, demografik özelliklerin evlilik tutumları üzerinde önemli etkileri olabileceğini göstermektedir.

Tablo 6. Güvenli bağlanma stilinden alınan puanların eğitim gruplarına göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Alt Boyut	Gruplar	N	x	sd	F	p
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	Güvenli Bağlanma	İlköğretim	38	3,1316	1,33581		
		Lise	110	3,5509	1,00391		
		Ön Lisans	76	3,7184	1,00515	5,097	0,00
		Lisans	190	3,7189	,83035		
		Lisansüstü	91	3,8813	,67985		

Tablo 6, eğitim seviyesinin Güvenli Bağlanma puanları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi arttıkça, bireylerin Güvenli Bağlanma puanlarının da arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle, lisansüstü eğitim seviyesindeki bireylerin, diğer eğitim seviyelerine göre daha yüksek bağlanma puanlarına sahip olduğu görülmektedir. Araştırmalar, daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin güvenli bağlanma şekillerine sahip olma olasılığının daha çok olduğunu göstermektedir (Temiz, 2018; Taylolo, 2022). Daha yüksek eğitim seviyelerine sahip bireylerin güvenli bağlanma geliştirme olasılığı daha yüksektir. Eğitim, bireylerin kendilerini ve başkalarını daha iyi anlamalarına yardımcı olur ve bu da güvenli bağlanma stillerinin gelişimine katkıda bulunur (Ainsworth - Bowlby, 1991).

Tablo 7. Güvenli bağlanma stilinden alınan puanların gelir düzeyi gruplarına göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Alt Boyut	Gruplar	N	x	sd	F	p
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	Güvenli Bağlanma	Düşük	91	3,4374	1,1861		
		Orta	341	3,6780	,89765	5,198	,000
		Yüksek	73	3,9041	,65922		

Tablo 7 güvenli bağlanma stili puanlarının gelir düzeyine göre farklılıklarını göstermektedir. Düşük gelir grubundaki katılımcıların ortalama güvenli bağlanma puanı 3.4374, orta gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanı 3.6780 ve yüksek gelir grubundaki katılımcıların ortalama puanı 3.9041'dir. ANOVA analizi sonuçlarına göre, bu gruplar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F = 5.19$, $p < 0.001$). Bu bulgular, gelir düzeyine göre güvenli bağlanma stiline farklılaştığını ve yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin diğer gruplara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Güvenli bağlanma stilinden alınan puanların yaş gruplarına göre ANOVA sonuçları

Ölçek	Alt Boyut	Gruplar	N	x	sd	F	p
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	Güvenli Bağlanma	18-24	193	3,6176	,97227	,994	,371
		25-30	201	3,6567	,89452		
		31-35	111	3,7730	,94175		

Bu tablo, farklı yaş gruplarının (18-24, 25-30, 31-35) güvenli bağlanma alt boyutunda alınan puanlarını karşılaştırmaktadır. ANOVA analizi sonuçlarına göre ($F=0.994$, $p=0.371$), yaş grupları arasında güvenli bağlanma puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu sonuç, yaşın güvenli bağlanma stili üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Ortalama değerlere bakıldığında yaş grubu arttıkça güvenli bağlanmanın da arttığını söylemek mümkündür. Yaş ilerledikçe, bireylerin güvenli bağlanma stilleri geliştirme olasılığı artar. Yaşla birlikte bireylerin deneyimleri ve sosyal etkileşimleri de artar, bu da güvenli bağlanma stillerinin gelişmesine katkıda bulunur (Keller, 2018).

Tablo 8. Üç boyutlu bağlanma stilleri ve evlilik tutumu korelasyon sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	R ²	t	p
Güvenli Bağlanma	1,752	1,096	,447	,151	26,73	
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	2,423	,050	-,066	,004	48,16	<0,01
Kararsız Bağlanma	2,326	,055	,023	,001	41,93	

Yukarıdaki tabloda bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasındaki ilişkileri incelemektedir. Belirtilen değerlere bakıldığında güvenli bağlanma şekli ile evlilik tutumu arasında pozitif bir korelasyon ($r = 0.389$) bulunmaktadır. Bu, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik konusunda daha olumlu tutumlar sergilediklerini göstermektedir. Öte yandan, kaygılı-kararsız bağlanma ile evlilik tutumu arasında negatif bir korelasyon ($r = -0.066$) bulunmaktadır, bu da kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik konusunda daha olumsuz tutumlar sergileyebileceğini göstermektedir. Evlilik tutumu ölçeği ile kaçınan bağlanma stili incelendiğinde çok düşük bir pozitif korelasyon ($r = 0.023$) olduğu görülmektedir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik hakkında genel olarak nötr veya hafif olumlu tutumlara sahip olabileceklerini gösterir. Ancak bu korelasyonun çok düşük olması, kaçınan bağlanma stiline evlilik tutumu üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını düşündürür.

Tablo 9. Bağlanma Stillerinin Evlilik Tutumunu Yordama Gücü

Ölçekler	x	ss	N	1	2	3	4
1.ÜBBS Güvenli Bağlanma	3,667	,93523		1	0,73	,148	,389
2.ÜBBS Kaçınan Bağlanma	2,0696	,69142	505		1	,528	,023
3.ÜBBS Kaygılı-Kararsız Bağlanma	2,5657	,95439				1	-,066
4. Evlilik Tutumu Ölçeği	2,3529	,39420					1

Bu tablo, "evlilik tutumu ölçeği" bağımlı değişkenine ilişkin olarak farklı bağlanma stillerinin (Güvenli Bağlanma, Kaygılı-Kararsız Bağlanma ve Kaçınan Bağlanma) etkilerini gösteren bir regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Tabloda bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisi çeşitli istatistiksel değerlerle ifade edilmiştir. B değeri (regresyon katsayısı) 1.752 olup güvenli bağlanma stilinin evlilik tutumu üzerindeki pozitif etkisini gösterir. Yani, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. β değeri 0.447 olarak hesaplanmıştır. Bu değer güvenli bağlanmanın evlilik tutumu üzerindeki güçlü pozitif etkisini gösterir. R^2 0.151, güvenli bağlanmanın evlilik tutumundaki toplam varyansın %15.1'ini açıkladığını gösterir. Güvenli bağlanma stilinin evlilik tutumu üzerinde güçlü ve anlamlı bir etkisi vardır. Güvenli bağlanma, evlilik tutumundaki varyansın %15.1'ini açıklamaktadır, bu da güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik tutumlarının genellikle daha olumlu olduğunu göstermektedir. Kaygılı-Kararsız Bağlanma stiline bakıldığında $\beta = -0.066$, kaygılı-kararsız bağlanmanın evlilik tutumu üzerindeki negatif ancak zayıf etkisini gösterir. R^2 değerine bakıldığında (0.004), kaygılı-kararsız bağlanmanın evlilik tutumundaki toplam varyansın %0.4'ünü açıkladığını gösterir. Bu, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik tutumlarının daha olumsuz olabileceğini işaret etmektedir. Kaygılı-kararsız bağlanma stilinin evlilik tutumu üzerindeki etkisi zayıf ve negatif yöndedir. Bu bireylerin evlilik tutumlarının genellikle daha olumsuz olduğunu gösterebilir, ancak açıklanan varyans oranı çok düşüktür (%0,4). Kaçınan bağlanma stilinde $\beta = 0.023$, kaçınan bağlanmanın evlilik tutumu üzerindeki zayıf pozitif etkisini gösterir. R^2 0.001, kaçınan bağlanmanın evlilik tutumundaki toplam varyansın %0.1'ini açıkladığını gösterir. Evlilik tutumu üzerindeki etkisi zayıftır ve açıklanan varyans oranı düşüktür (%0,1). Bu, kaçınan bağlanma stilinin evlilik tutumu üzerinde çok az bir etkisi olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ, ÖNERİLER

Tartışma kısmında araştırmacı tarafından ortaya konulan araştırmanın bulgularının literatürde benzer konularda gerçekleştirilen araştırmalar ile örtüşen noktaları olup olmadığı gözden geçirilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre bireylerin evlilik tutumları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Literatüre bakıldığında bu konuda yapılan birtakım araştırmalar da mevcuttur. Yine aynı şekilde bağlanma stillerinin bireylerin ilişkiye

olan bakış açısı ve tutumlarını da etkilediği bilinmektedir. Örneğin güvenli bağlanma stilinin evlilik tutumuna etkisi üzerine yapılan araştırmalar, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik ilişkilerinde daha olumlu tutumlar geliştirdiğini ve ilişkilerinde daha tatmin olduklarını göstermektedir. Güvenli bağlanma, bireylerin duygusal olarak daha sağlıklı ilişkiler kurmalarına ve sürdürmelerine olanak tanır. Bu bireyler, partnerlerine daha fazla güven duyarlar ve duygusal destek sağlayabilirler. Ayrıca, çatışma çözme becerileri ve iletişim yetenekleri daha gelişmiştir, bu da evlilik ilişkilerinin daha sağlam ve doyurucu olmasına katkıda bulunur. Araştırmalar, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evliliklerinde daha az stres yaşadığını ve daha az boşanma riski taşıdığını ortaya koymaktadır (Hazan - Shaver, 1987; Mikulincer - Shaver, 2007; Simpson, 1990).

Bağlanma stillerinin evlilik tutumları üzerindeki etkisi, bireylerin romantik ilişkilerdeki deneyimlerine ve duygusal ihtiyaçlarına bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik hakkında daha olumlu tutumlara sahip olmaları, ilişkilerdeki güven ve istikrar hissinden kaynaklanabilir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik tutumları üzerinde belirgin bir etkisinin olmaması, bu bireylerin duygusal bağlanma konusundaki isteksizlikleriyle ilişkili olabilir. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik hakkında daha olumsuz tutumlara sahip olmaları ise, ilişkilerdeki duygusal dalgalanmalar ve kararsızlıklarından kaynaklanabilir. Literatür incelendiğinde yapılan çalışmanın bulguları ile tutarlı çalışmaların olduğu görülmektedir. Yapılan analizler, yaş grupları ve cinsiyetler arasında kaçınan bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma ve evlilik tutumları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, söz konusu demografik değişkenlerin (yaş ve cinsiyet) bu psikolojik ölçümler üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, literatürdeki benzer çalışmalarda da görülmektedir. Örneğin, Bartholomew - Horowitz (1991) ile Mikulincer - Shaver (2007), bağlanma stillerinin demografik değişkenlerden bağımsız olarak bireyler arasında benzer dağılımlar gösterdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, Glenn (1982) ve Amato - Rogers (1997), evlilik tutumlarının yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörlerden bağımsız olarak benzer kalıplar gösterdiğini bulmuşlardır. Evli bireylerin, bekâr bireylere kıyasla daha güvenli bağlanma stillerine sahip olma olasılığı yüksektir. Evlilik, duygusal destek ve güvenlik sağlar, bu da güvenli bağlanmanın gelişmesine katkıda bulunur (Simmons, Gooty, Nelson, & Little, 2009). Kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri açısından evli-bekâr ve kadın-erkek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmamaktadır. Bu bulgular, medeni durum ve cinsiyetin kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Literatürdeki çalışmalar da benzer sonuçlar ortaya koymaktadır (Bartholomew - Horowitz, 1991; Mikulincer - Shaver, 2007). Bu bulgular, bağlanma stillerinin demografik değişkenlerden bağımsız olarak bireyler arasında benzer dağılımlar gösterdiğini ve bağlanma stillerinin daha çok bireysel farklılıklardan etkilendiğini desteklemektedir. Bu nedenle, bağlanma stillerini anlamada bireysel psikolojik faktörlerin ve geçmiş deneyimlerin daha fazla öneme sahip olduğu söylenebilir.

Örneğin, Çelik, A. (2019) çalışmasında yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu gibi demografik özelliklerin evlilik tutumlarını etkilediğini bulmuştur. Çalışma, yaşın artmasıyla birlikte evlilik tutumlarının daha olumlu hale geldiğini ve daha yüksek eğitim seviyesinin evlilikle ilgili daha olumlu tutumlarla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Majidova ve İpek'in (2020) gerçekleştirdiği çalışmada yine bu araştırmaya benzer şekilde güvenli bağlanmanın evlilik tutumu ile olan ilişkisinin pozitif yönde olduğu gözlemlenmiştir. Yine aynı şekilde; Çağlayan ve İpek'in (2019) çiftler ile yaptığı çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip çiftlerin evlilik uyum ortalamalarının kayıtsız bağlanmaya sahip çiftlere nazaran daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Horowitz (1991) ile Mikulincer ve Shaver (2007), bağlanma stillerinin demografik değişkenlerden bağımsız olarak bireyler arasında benzer dağılımlar gösterdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, Glenn (1982) ve Amato - Rogers (1997), evlilik tutumlarının yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörlerden bağımsız olarak benzer kalıplar gösterdiğini bulmuşlardır.

Gerçekleştirilen araştırma nicel araştırma yöntemi ile yapılmış olup, araştırma deseni olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Kullanılan yöntemler ile evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları gözlemlenmek amaçlanmıştır. Toplamda 506 katılımcı katılım sağlamış, katılımcıların yaş aralığının 18-35 arası olduğu belirtilmiştir. Araştırmada evli ve bekâr bireylerin aralarındaki farklar gözlemlenmesi hedeflenmesi nedeni ile 219 bekâr, 286 evli birey katılım sağlamıştır. Yapılan çalışmada bulgulara katkı sağlaması amacıyla katılımcıların eğitim durumları da araştırma içerisine dâhil edilmiştir.

Araştırma sonucunda eğitim düzeyi arttıkça evlilik tutumunun olumlu yönde ilerlediği, düşük gelir düzeyine sahip bireylerin evlilik tutumlarının yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin evlilik tutumlarına göre daha olumsuz olduğu gözlemlenmiştir.

Yaş grupları-evlilik tutumu ve cinsiyetler-evlilik tutumu puanlarının anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Aynı zamanda evli bireylerin evlilik tutum ölçekleri puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür.

Eğitim seviyesinin ve gelir düzeyinin güvenli bağlanma puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesinin ve gelir düzeyinin artması ile bağlanma puanının artması araştırmadan elde edilen önemli bir sonuç olmuştur.

Yaş grupları arasında güvenli bağlanma puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı, kadınların erkeklerden daha yüksek oranda güvenli bağlanma puanı aldığı gözlemlenmiştir. Farklı eğitim düzeyine, yaş gruplarına, cinsiyet duruma ve medeni duruma göre kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma puanı arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Güvenli bağlanma ile evlilik tutumu arasında ise pozitif korelasyon olduğu gözlemlenmiştir.

Bağlanma stilleri ve evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma sayısının sınırlı olduğu düşünüldüğünde bu araştırmanın sosyal bilimler alanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların erken yetişkinlik döneminde olduğu da göz önünde bulundurulduğunda elde edilen sonuçlar genç jenerasyonun mevcut evlilik algısı hakkında da genel bir bilgi verebilir.

Yapılan araştırma ile erken yetişkinlik döneminde olan kişilerin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasındaki ilişki araştırılmak hedeflenmiştir. Sunulacak önerilerin bu konu hakkında ileride yapılacak çalışmalarda ve literatüre katkı sağlamada yardımcı bulunabileceği ümit edilmektedir. Bu nedenle öneriler maddeler halinde belirtilmiştir.

1. Araştırma amacıyla literatür taraması yapıldığında bağlanma stillerinin dönemsel olarak değil, tüm yaş gruplarını kapsayacak şekilde evlilik tutumları üzerinde gözlemlenmesi amaçlandığı görülmektedir, konu yaş gruplarına göre kısıtlanabilirse daha fazla bilginin elde edilebileceği düşünülmektedir.
2. Eğitim düzeyi arttıkça evlilik tutumlarının artması nedeniyle, çiftlerin evlenmeden önce belirli bir eğitim almasının ya da kurslara katılmasının anlamlı olacağı düşünülmektedir.
3. Güvenli bağlanma ile evlilik tutumunun arasında pozitif bir korelasyon olması nedeniyle, annelere ve babalara çocuk sahibi olmadan önce olası çocuklar ile nasıl bağ kuracağı ve bu bağları geliştireceği hakkında seminerler ve eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.
4. Evli bireylerin evlilik tutumu ölçeklerinin fazla olması nedeniyle, bekâr bireylerin evlilik tutumlarının neden daha az olduğu farklı bir çalışmada araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, Mary Dinsmore vd. "An ethological approach to personality development." *American Psychologist*, 46/4 (1991), 333-341, <https://doi.org/10.1037/0003-066X.46.4.333>.
- Amato, Paul vd. "Continuity and change in marital quality between 1980-2000." *Journal of Marriage and Family*, 65/ 1 (2003), 1-22.
- Arnett, Jeffrey Jensen "Emerging adulthood: a theory of development from the late teens through the twenties." *American Psychologist*, 55/5 (2000), 469-480.
- Bağ, Hamza. *Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eş Seçimi Ve Evliliğe İlişkin Tercihleri*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Burns, Nancy - Grove, Suzan. K. *The Practice Of Nursing Research: Conduct, Critique, & Utilization*. 2.Basım, 1993 America: Elsevier Science Health Science.
- Erzen, Evren. "Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği." *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17/ 3 (2016), 01-21.
- Geçtan, Engin. *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998.
- Glenn, Norval D. "Interreligious Marriages In The United States: Patterns And Recent Trends." *Journal of Marriage and the Family*, 44/ 3 (1982). 555-566.
- Güllü, Ali. "Üniversite Öğrencilerinin Eşten Beklentilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16/1 (2018), 42-57.
- Hazan, C. vd. "Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process." *Journal of Personality and Social Psychology* 52/3 (1987), 511-524.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
- Keller, Heidi. "Universality Claim Of Attachment Theory: Children's Socioemotional Development Across Cultures." *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115/45 (2018), 11414-11419. <https://doi.org/10.1073/pnas.1720325115>.
- Majidova, Fidan - İpek Melek. "Bağlanma Stili İle Evliliğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Aydın Sağlık Dergisi*, 6/1 (2020), 57-78.
- Mikulincer vd. *Attachment in Adulthood: Structure, Dynamics, and Change*. New York: Guilford Press, 2007.
- Öz Soysal, Fatma Selda vd. "Evlilik Tutumu Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması." *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24/4, (2016), 1951-1964.
- Simpson, Jeffrey A. "Influence Of Attachment Styles On Romantic Relationships." *Journal Of Personality And Social Psychology* 59/5 (1990), 971-980.
- Şen, Bülent. *Evlilik Öncesi Çift Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2015.
- Tarhan, Nevzat. *Mutlu Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2017.

- Tepeli-Temiz, Zahide vd. "Relationship between Education Level and Secure Attachment among University Students." 31/11 (2018), 274-283.
- Tylolo, Thandiswa vd. "Attachment Style, Love Style, and Attachment Behaviour in University Students' Intimate Relationships, South Africa – A Brief Study." Open Psychology Journal. 15/1 (2022), 152-159.
- Waters, Everett vd. "Attachment Security In Infancy And Early Adulthood: A Twenty-Year Longitudinal Study." Child Development, 71/3 (2000), 684-689. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00176>.
- Yıldırım, İbrahim. "Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri." Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3/27 (2007), 15-30.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.06.2023

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-65836846-044-288937

DESTEK ve TEŞEKKÜR BEYANI (ACKNOWLEDGEMENT)

Bu süreçte her zaman yanımda olan, her koşulda sorularımı cevaplayan, büyük rehberlik eden, deneyim bilgi ve başarılarıyla bana ışık olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi POLAT ERDOĞAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

ÇATIŞMA BEYANI (CONFLICT OF INTEREST)

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır.